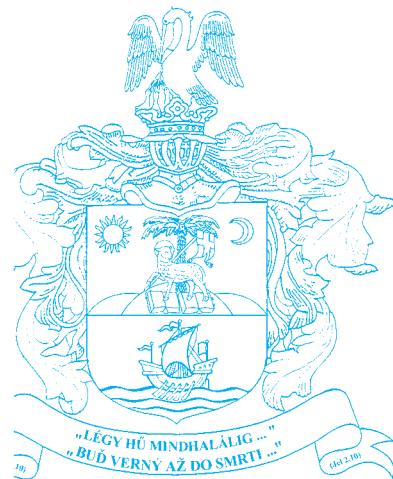

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXXI. évfolyam

12. szám

Komárom, 2010. december

Ára 35 cent

BOLDOG KARÁCSONYT!?

Meg gazdag Jézuskát, meg jó pihenést, meg vidám bulizást, meg finom falatokat a gazdagon terített asztalnál, meg... és csak elvétve kívánunk egymásnak Istentől megáldott ünnepeket.

Eltévedtünk. Elveszett az ünnepünk, elveszett a lélek békessége, a Jézusba kapaszkodás, az Isten iránti hála, az ő szeretetének ünneplése. Ha egyáltalán eszünkbe is jut, hogy az első karácsonyon született Jézus, csak a bölcsőben rongyokba pólyált tehetetlen csecsemőt látjuk, de nem látunk el a golgotai kereszti és az üres sírig. Azt majd talán húsvétkor... De lehet ezt így szétszakítani, Isten embert megváltó tervét lehet így folytatásokban, sorozatban megélni? Ha egyáltalán ráérünk a nagy külső készülésben valamit is megélni az ünnepből...

A lakásunk gyönyörűen földísztítve, akárcsak a gazdag árukiálatú boltok kirakatai, de a lelkünk kopott, üres. A karácsonyfa alatt ott a gyermekeink által írt lista szerinti ajándékhalom, de lelkünkben csak a kétségek, félelmek, idegesség, szeretetlenség halmozódik fel a csomagjaikat. Egyáltalán, gyerekeink kinek címzik a kívánságlistát? A Mikulásnak, Jézuskának? Miért nem ülünk le velük és meséljük el nekik, mi a karácsony? Miért nem fogjuk meg a kezüket s visszük őket templomba? Mert jó mesefilm van a televízióban, és ez kényelmesebb?

Kedves kalotaszegi vendégünkkel beszélgettünk arról, milyen az erdélyi karácsony, milyen az erdélyi havasokban a karácsonyeste még ma is. Reménykedve hallgattuk, valahol van még csoda, valahol még tudnak ünnepelni. De az esti filmtől, amely a csillogó konzumkarácsonyt hozta be a szobánkba, elment a kedvünk. Ennek a világnak – minél „modernebb”, annál inkább érvényes a megállapítás – nem kell Jézus. Nem jut el a füléig sem, pláne nem a szívéig az üzenet: „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (Jn 3,16). Úgy látszik, mi el akarunk veszni; úgy látszik, mi nem is tudatosítjuk, hogy mit adunk oda a világ csillogásáért; úgy látszik, elfelejtettük, hogy Jézus vállalta értünk az istálló hidegét, az üldözést, az emberi lét nyomorúságait, a fájdalmat, kínzást, megvetést, gúnyt, halált; úgy látszik, mi megelégszünk az üres „boldog karácsonnyal”, úgy látszik, nekünk nem is kell az igazi ünnep.

Pedig kelhetne. Pedig Istentől megáldott ünnepünk lehetne. Ha egy kissé áldott csendben tudnánk lenni, hogy magunkban békességre leljünk. Ha meg tudnánk állni, ha össze tudnánk tenni imádságra két kezünk, ha hívnánk, keresnénk Jézust. Erre most itt az idő és a lehetőség. Lehet, hogy 2011 karácsonyán már nem lesz. »*Mert még „egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik”*« (Zsid 10,37).

Ambrus Erika

Rimaszombat–Hanva Diakónusszentelés a zsinati ülésen

November 4-én a rimaszombati református templomban ünnepi istentisztelettel vette kezdetét egyházunk Zsinatának 3. ülése, amelyen történelminek nevezhető eseménynek lehattunk szemtanúi: hosszú évtizedek után diakónusszentelésre került sor egyházunkban.

Géresi Róbert püspökhelyettes az Ám 9,1–11 alapján megtartott igehirdetésében (*lapunk 3. oldalán közöljük – a szerk. megj.*) rámutatott, hogy Isten az ő népét megszólította, és bár nem leszünk jobbá, mint mások, Isten kegyelme és szeretete mégis a miénk. **Marián Hamari** szlovák püspökhelyettes szlovák nyelvű igehirdetésében az ApCsel 11,19–30 alapján az egyház mindenkori feladatára irányította a figyelmet, ami: igehirdetés, tanítás, gondoskodás a rászorulókról, szeretetszolgálat.

A diakónusszentelés előtt **Hézszer Gábor** és **Fruttus István Levente**, a kétéves tanfolyam vezetői kaptak szót. Hangsúlyozták, hogy a jó segítő önmagáról is gondoskodik, a kiegészítő viszont nem az Istenről tesz bizonyosságot. **Fazekas László** püspök a Jn 1,14 alapján megtartott ünnepi beszédében kifejezte, hogy a Zsinat nagy örömmel vette tudomásul a diakónusok felszentelésre való érdemét. A tanfolyamot lezáró szemináriumi munkát tizenöt diakónus mutatta be sikerrel (**Bohák Ildikó, Dócs Dénes, Egyeg Kamilla, Fejes Ágnes, Fitos András, Galgóczy Tímea, Hranýó Eleonóra, Izsmán Adél, Kalocsai** (Folytatás a 15. oldalon)

KARÁCSONYI ÉNEKSZÓRA

**Karácsonyi énekszóra
ablakok nyílnak az égen,
deres fejjel, beteg szívvel
járok ünnep-feketében.**

**Karácsonyi énekszóra
kinyílnak a szívek-lelkek,
akik várták, karácsonykor
a jászolra ráleheltek.**

**Karácsonyi énekszóra
ajtó-ablak sarkig tárva,
karácsonyi hőésésben
otthonra lel minden árva.**

**Karácsonyi hőésésben
járok fehér-feketében,
ünnepváró beteg szívvel
otthon járok úgy, mint régen.**

**Karácsonyi énekszóval
házzról házzra úgy, mint régen,
lelkem azt a kicsi fiút
sírva keresi az égen.**

KARÁCSONYI KÖRLEVÉL

„Menjünk el mind Betlehemig, és lásuk meg e dolgot, amelyet az Úr megjelentett nekünk” (Lk 2,15b).

Kedves Testvérek az Úr Jézus Krisztusban! Ebben az esztendőben is szeretnénk mindannyian széppé és meghitté tenni karácsonyi ünneplésünket és egyben e gyorsan tovatűnt polgári esztendőnek a végét is. De minden igyekezetünk ellenére az ünnepet megelőző időszak mindig kissé felfokozott tempóban telik el. Hisz általában nem igazán tudjuk magunkat kivonni a világ diktálta előkészületi hajszából, hogy már az adventi időszakban meghitt, csöndes és nyugodt hangulatban a lényegre figyelhessünk.

Pedig a keresztyén ember számára kétezer év óta semmi más nem ad alapot ehhez az ünnephez, mint az, amit az angyal jelentett a betlehemi pásztoroknak: „...született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában” (Lk 2,11). A pásztorok meghallva ezt az üzenetet felkerekedtek, otthagyták nyájukat, és bementek Betlehem városába, hogy saját szemükkel láthassák azt a dolgot, amelyet az Úr megjelentett nekik.

Mi sem lehetünk igénytelenebbek az akkor élt pásztoroknál, sőt a mi látásunk, tudásunk és tapasztalatunk sokkal többre indít bennünket. Mi már tudjuk, hogy az angyalok akkor az emberi életet felvállaló, azt újra felértékelő, a megváltás művét a gyakorlatban elkezdő és beteljesítő iste-

ni szeretet jó hírét közölték. Ezért felelősen élünk akkor, ha ünneplésünkben kimarad az a szándék, hogy életvitelünkkel, biznyságtételünkkel, mindenfajta megnyilvánulásunkkal segítsük eljuttatni ennek felismerésére mindazokat, akik környezetünkben élnek.

Ehhez természetesen előbb nekünk kell személyesen eljutnunk „Betlehembe”, hogy igazán élettapasztalattá legyen Isten megváltó tettének nagysága. Nekünk kell előbb saját életünkben tapasztalni azt a

kegyelmet, amellyel Isten lehajolt hozzánk, hogy bűnös életünkben rendet tegyen, és életünk által tündököljön az evangélium. Nem szabad megengednünk, hogy bármi más csökkentse ennek az üzenetnek az erejét!

A mi feladatunk tehát az, hogy saját helyünkön végzett szolgálatunkkal az Úr Jézus munkálkodhasson embertársaink szívében és segíthessen életkérdéseik megoldásában. Engedjük, hogy téves nézeteket helyre tegyen, homályos gondolatokat tisztítson, a félreinformáltság vagy tudat-

Az ÚR színe előtt

Úr Jézus Krisztus, Te nem követeltél magadnak dicsőséget, kerüld a fennhéjázást, egész életed csupa szenvedés, megvetés és fájdalom volt. Én viszont kielégülést találok a fölényeskedésben és a büszke szavakban. Istenem, taníts meg felismernem nyomorult voltomat. Hiszen minden, amim van, a Tied, és semmi sem az enyém. Ha gazdag vagyok, Te gyorsan koldussá tehetsz. Ha okos és értelmes vagyok, gyorsan elvethetsz magadtól és ledönthetsz. Uram, Istenem, add, hogy elfordítsam a szívemet magamtól és minden időleges dologtól, mégpedig Tehozzád. Te a keskeny út vagy, a keresztség, szegénység, gyalázat, megvetés, halál útja; milyen kevesen ismernek Téged, milyen kevesen találják meg, bár az Úr Jézus ezen az úton ment a dicsőségbe! Istenem, gondoskodj rólam, és vezess az örök úton! **Amen.**

Johann Arndt

lanság állapotában lévőket tanítsa! Engedjük, hogy „élmény” helyett az igaz hit állapotába segítsen és áldatlan világunkban az áldás lehetőségét csillantsa fel! Engedjük, hogy munkája által az ember a gyűlölet helyett a szeretetet táplálja szívében és ezt ünnepelje!

Karácsonykor ennek kell elevevé, érthetővé, el- és befogadhatóvá válnia. Ez a mi speciális lehetőségünk és feladatunk. Ezt helyettünk senki más nem teszi meg, mert erre hívtunk. Csak a karácsonyi evangéliummal a szívünkben tudjuk igazán megélni a mindennapokat nemcsak egyénekként, hanem mint gyülekezeti és egyházi közösség, nép és nemzet. Csak így lehetünk hitelesek a világ előtt, amely „...sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését” (Róma 8,19).

Ezért a karácsony mindig nagy kihívás számunkra, hogy hitelesen tudjuk-e átadni az üzenetet Isten mindent és mindenkit átfogó szeretetéről. A még előttünk álló napokban és a következő esztendő napjainban meghatározó lesz-e az a békeség, amelyet Istennek a földre lehajló szeretete táplál bennünk? Mert azt hisszük, mindannyiunk óhaja, hogy ez így legyen.

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinatának lelkesi és világi elnökeként ennek megéléséhez és beteljesüléséhez kívánunk Istentől áldást és kegyelmet most karácsonykor és az új esztendőben.

Atyafiságos köszöntéssel:

Fekete Vince
főgondnok

Fazekas László
püspök

ÍTÉLET ÉS HELYREÁLLÍTÁS

Végül a kegyelem jut érvényre

„Láttam az Urat az oltárnál állni. Ezt mondta: Üss az oszlopfőre, hogy belerendüljenek a küszöbök, hadd hulljanak a köve mindnyájuk fejére! Akik megmaradnak, azokat fegyverrel ölöm meg. Nem tud elfutni közülük senki, nem fog megmenekülni közülük senki! Ha a holtak hazájába hatolnak be, onnan is kiragadja őket a kezem. Ha az égbe mennek föl, onnan is lehozom őket. Ha a Karmel tetején bújnak el, ott is felkutatom, és megragadom őket. Ha a tenger mélyén rejtőznek el szemem elől, ott is parancsolok, és megmarja őket a kígyó. Még ha fogságba mennek is ellenségeik előtt, ott is parancsolok, és megöli őket a fegyver. Szemmel tartom őket, de vesztükre és nem javukra. Ha az Úr, a Seregek Ura megérinti a földet, megrendül az, és gyászol minden lakója. Úgy megemelkedik, akár a Nílus; majd lepad, mint Egyiptom folyója. A mennyben építette meg palotáját, és a földön vetett alapot boltozatának. Szól a tenger vizének, és kiönti azt a szárazföldre: az Úr az ő neve! Nem olyanok vagytok-e előttem, Izráel fiai, mint az etiópok? – így szól az Úr. Én hoztam ki Izráelt Egyiptomból, a filiszteusokat meg Káftórból és az arámokat Kírből! Az én Uram, az Úr szemmel tartja a vétkes országot. Kipusztítom azt a föld színéről! Bár mégsem pusztítom ki egészen Jákób házát – így szól az Úr. Mert én parancsolok a népeknek, és megrostálom Izráel házát, mintha rostával ráznák, de egy szem sem esik a földre. Fegyvertől hálnak meg népem vétkesei, akik azt gondolják: Nem ér el minket, és nem talál ránk a veszedelem. Azon a napon föllálitom Dávid összedőlt sátorát, kijavítom réseit, helyreállítom romjait, fölépítem, és olyan lesz, mint hajdan” (Am 9,1–11).

A Biblia kutatói Ámósz prófétát tartják a legrégebbi író prófétának. II. Jeroboám uralkodása idején, amikor a zsidó nép politikai értelemben szétszakítottságban élt – hisz Salamon után kettészakadt az ország –, a déli Júdából megy föl északra a próféta, hogy hirdesse az Úr igéjét.

Ez az északi ország, Izráel, lépésről lépésre távolodott a déli fővárostól, Jeruzsálemtől. Az északi király és az uralkodó réteg nem vette szívesen, hogy a népe délre, Jeruzsálembé jár templomba. Az ősi áldozóhelyet, Bételt, mely északon volt, kinevezték az izráeli vallás egyik központjának. Aranyból bikát készítenek, és azt mondják, hogy ez a hely, a bételi szentély az igaz istentisztelet helye, nem pedig a jeruzsálemi Sion. Nem mondják ugyan, hogy az aranyból készített bálvány Isten lenne, de azt mondják, hogy Isten lábának számolya, hogy Bételben találkozik az ég a földdel, és hogy itt kell istentiszteletet tartani minden izráelinek.

Ide megy Ámósz, és itt hirdeti az Úr igéjét: Isten ítélete érvényes, és nincs hova menekülnie az embernek. A próféta azt hirdeti, hogy az Úrtól való elfordulás miatt büntetés vár Izráelre. Rájuk dönti még a bételi templomukat is, és nincs hova menekülniük. Ha a holtak hazájába menekülnének, onnan is kiragadja őket, ha az

Az igehirdető a rimaszombati református templom szószékén

égbe mennének föl, onnan is lehozza őket; rejtőzhetnek a Karmel hegyén vagy a tenger mélyén, akkor is utoléri őket az Úr. Isten ítélete érvényes. Isten ítélete aktuális.

Mi, ma élő keresztyének is gyakran elfeledkezünk erről. Úgy élünk, mintha az ítélet a mi életünkre nem lenne érvényes. Pedig a Szentírás azt mondja, hogy meg kell hallanunk a ránk vonatkozó isteni igazságot.

A diakónusok ünnepélyes eskütétele. (A. Kis Béla felvételei)

Ámósz összehasonlítja Izráelt más népekkel: mitől kiválasztott a zsidó nép? Különbek vajon az Afrikából elhurcolt, lenézett, rabszolgaként élő fekete etiópoknál? Vagy jobbak lennének az ösellség filiszteusoknál? Vagy többek lennének a bálványimádó arámoknál? Semmiben sem többek a zsidók a felsorolt népeknél. Egyetlen többete van csupán Isten népének, az pedig nem más, mint hogy az Úr kijelentette magát nekik. Nem emberi érdemek miatt lettek kiválasztottak, hanem Isten akaratából. A szabadítás kegyelemből fakad. A kegyelem nem indok az Isten

íránt támasztott emberi igényekre nézve. A kiválasztottak nem érdemeik miatt vannak kiválasztva, hanem Isten szabad akaratából. Nagy veszély minden korban, hogy a gőg növekedése elfojtja a hit alázatát.

Találkozhatunk olyan emberrel, akinek önmaga által bibliásnak tartott hitében már inkább a gőg érződik, mint a szeretet és az alázat. A másik oldalon pedig nagy csapda a harsány, mellveregetős reformátusság hangoztatása, mely sok esetben az élő hit hiányáról tanúskodik. Az Ámósz által is hirdetett ige alapján mondhatjuk: mi, keresztyének sem vagyunk semmiben jobbak senkitől. Ami gazdaggá tesz minket, az nem az életünk minősége, hanem az Isten kegyelme.

A megjelölt igében az ítélet hirdetése hirtelen, minden előzmény nélkül átvált a kegyelem szavára. Egyik versben még a halált jövendöli, a következőben pedig a megmenekülést. Nem az emberi élet megjavítása hozza el a bocsánatot, hanem az Úr szuverén akarata. Úgy is mondhatjuk, hogy Isten meggondolja magát, átértékeli a döntését, meghirdeti a helyreállítást. Dávid sátora helyett maradandó és örök ott-hont készít az övéi számára. Jézus Krisztus eljövételét hirdeti meg az ige. Krisztusban Isten másként dönt: az ítélet helyett a kegyelmet juttatja érvényre. Nem szűnik meg az ítélet érvényessége, végre-

hajtódik, de nem az emberen, hanem Isten magán hajtja végre. Ez lehet a mi életünk reménysége. Megszületett, szolgált, elítéltetett, szenvedett, meghalt, feltámadt értünk az isteni szeretet, hogy bennünket megmentsen. Legyen Istené a dicsőség mindeztől!

Géresi Róbert

(A Zsinat diakónusszenteléssel egybekötött nyitó istentiszteletén, 2010. november 4-én a rimaszombati református templomban elhangzott igehirdetés rövidített és szerkesztett változata.)

Az árvanapok a felvidéki árvaházi mozgalom ismertetését és az evangélium terjesztését szolgálták. Évenként karácsony táján a komáromi árvaházból Tóth Kálmán tiszteletes úr vezetésével indultunk el Gútáig vonattal, onnan tizenkét kilométeres gyaloglás után jutottunk el Kamocsára, innen pedig Negyedre, Vágfarkasdra, Deákira és Sökszelőcére. E gyakran hóviharos úton csak a fiú árvák vehettek részt.

Minden református gyülekezetben a tiszteletes úr ismertette az árvaház életét, és megemlítette, hogy a Szentírás szerint aki az árvák közül egyet befogad, Jézust fogadja be otthonába (Mk 9,37). Minden alkalommal családoknál helyeztek el bennünket, hogy ha rövid időre is, de megérezzük a családi élet melegét.

Az árvanapi istentiszteleteken műsort adtunk. Ezen szavaltatok, énekkari, mandolin zenekari számok szerepeltek, és beszámoltunk egy-egy árvaházi lelki élményről. A legmeghatóbb mindig a gyönyörűen szavaló Lukács Laci szavalata volt. Petőfi Sándor *Az apostol* című művének második részét szavalta el igen nagy hatással. Különösen két szomorú részlet ragadta meg a gyülekezetek tagjainak figyelmét. Az egyik az volt, ahol az éhező kisfiú rimánkodik az édesapjának: „Apám, ehelném! / Erőlködöm, hogy elaludjam, / Erőlködöm, de el nem alhatom; / Apám, az éhség fáj, adj kenyeret, / Vagy csak mutasd meg, az is jólesik.” A másik pedig az apa hosszú vívódás után elhangzó, szívbe markoló döntése: „Nesze, fiam, nesze / E kis darab kenyér, egyél, / Edd jóízűen, ez a végső darab, / Holnapra szántam s ha most megesszed, / A jó ég tudja, holnap mit eszel.”

E vers hallatán a padokban ülők mindenütt hangosan zokogtak, mert megértették, hogy milyen szörnyű, ha egy apa odaadja az utolsó darab kenyeret éhező gyermekének és a holnapot, a jövőt teljesen kilátástalannak látja. Ezért volt szükség arra, hogy szereplésünk után Tóth Kálmán tiszteletes úr bizonyosságot tegyen arról, hogy Isten milyen csodálatos módon gondoskodik az árvákról; nem engedi, hogy éhezzenek, fázzanak, hogy mindig indít szerető szíveket az Úr Lelke a megsegítésünkre. Rámutatott, hogy ez az árvaház Isten kegyelméből, gondoskodó szeretetéből jött létre, és ebből a kegyelméből működik. Ezért nem aggódalmaskodtak a gyermekekről gondoskodók amiatt, hogy nem lesz betevő falatjuk az árváknak.

Ezután én ennek igazolásaként örömmel mondtam el az egyik legcsodálatosabb

Isten kirendelte a legszükségesebbeket Visszaemlékezésem az árvanapokra

sabb imameghallgatásunkat. Az történt, hogy egy alkalommal a liszt teljesen elfogyott az árvaházunkban. Az egyik kisgyermek megkérdezte a szakács nénit, hogy miért nem sütött most is hat kenyeret, mint máskor, miért csak négyet. Azért kisfiam – szólta a szakácsnő –, mert nem volt több lisztünk. A zsákok kiürültek, csak ennyire volt elég a lisztünk, s holnap már nincs, de meglátod, a mi mennyei Atyánk most is gondoskodni fog rólunk. Imádkoznunk kell, hogy Isten kirendelje

számunkra a szükséges lisztet! A felnőttek letérdelve imádkoztak, mi pedig megértettük, hogy mit jelent, ha elfogy a liszt. Kisebb lett a kenyér az asztalon, majd másnap üres maradt az asztal. A reggeli áhítat alkalmával ezért valamennyien egyszerű, őszinte, szívből jövő imádsággal kértük mennyei Atyánkat, hogy gondoskodjon rólunk és küldjön számunkra lisztet. A felnőttek közben folytatták az előkészületet a kenyérsütéshez liszt nélkül is. Az a hit töltötte be szívüket, hogy Isten nem hagyja cserben most sem őket, csak próbára teszi hitüket. Mire mindennel elkészültek, tíz óra tájban a negyven kilométerre levő Negyedről egy falusi szekér érkezett az udvarra 275 kilogramm búzával, 169 kilogramm rozssal, egy zsák liszttel, húsz kiló babbal, hat zsák krumplival, tejföllel, túróval, két hízott kacsával és egy hízott libával. Csodálatos volt az öröm imádságaink meghallgatásáért. Mi, tízéves gyerekek, ekkor értettük meg igazán, hogy az Úr gondot visel azokról, akik benne bíznak, öhozzá fordulnak kéréseikkel és őszinte imáikban elmondják gondolataikat, örömeiket.

A bizonyágtétel után Tóth Kálmán tiszteletes úr megerősítette, hogy gyakoriak a természetbeni és a pénzadományok. Isten mindig kirendelte az övéinek a mindennapi kenyeret, és sohase engedte meg, hogy szükségét lássanak. Természetesen próbatételek is adódtak, amikor hitünket tette próbára a mi Istenünk, útjaink célját pedig úgy határozták meg vezetőink, hogy azért járjuk végig a Vág menti falvakat, hogy hirdessük Isten gondoskodó szeretetét és dicsőítsük Őt csodálatos tetteiért. Isten Szentlelke munkálkodott, látogatásunk sokak hitét megerősítette, a lelki életet élővé tette, s a hitnek gyümölcsként rendre mindig érkeztek a szükséges adományok. Istennek legyen ezért hála és dicsőség!

Számunkra az árvanapok legnagyobb élménye az volt, hogy a befogadó családoknál, ha rövid időre is, de megtapasztaltuk, milyen nagy boldogságot jelent a családi élet. Ilyenkor a befogadó család minden jóval, szeretettel ellátott bennünket, búcsúzásul csomagokkal, pénzadományokkal és szerető csókokkal bocsátott el. Számomra különösen emlékezetes, hogy az első találkozásunktól kezdve minden évben a negyedi Takács Gyuláné, Böske néni fogadott be otthonukba áldozatos hívő lélekkel, meleg szívvel, és saját gyermekének tekintve, éveken át anyagilag is segített. Hálával gondolok erre a szerény, egyszerű, de a szeretetével mindig gazdagon elhalmozó családra!

A legnagyobb hálával az árvák atyjára gondolok, aki csodálatos módon igazgatta életemet, biztosította a mindennapi kenyeremet, és megismertette velem az üdvösségre vezető élet kenyerét is. Az 1945-ös marcellházai árvaházi találkozón már erről is bizonyosságot tehettem. Mindezeket túl segített hívő társat találni és meleg otthont teremteni gyermekeink számára. Ezért: „Örök éltém sem lesz elég, Zengnem az Ő dicséretét” (49. hallelujah). Legyen örökké áldott az ő szent neve!

Szenczi László

Őri István

ÁRVA-VERS

Árva vagyok, nagyon árva
átalvetve hét határba'
hómezőbe' fehérségbe'
árva vagyok, mind elhagyott
hómezőbe' hét határba'
árva vagyok, nagyon árva

Munkácsy Mihály monumentális Krisztus-trilógiája 1995-től látható együtt a debreceni Déri Múzeumban, melynek tárlatvezetője szükségét érezte annak, hogy írásban rögzítse a munkája során szerzett gazdag tapasztalatait.

Várhelyi Ilona láttatja és továbbítja a festményekben rejlő krisztológiai üzenetet, s rámutat arra, hogy „a Krisztus-trilógia nem csupán dekoratív illusztráció a Bibliához”. Munkácsyról szilárd meggyőződése, hogy élete utolsó évtizedeiben – pontosan az alkotói munka és elmélyedés során és következtében – felismerte Krisztust: »Bizonyos, hogy először az embert szerette meg az Istenben, de felfedezte az Istent is az emberben. Akit a vásznain olyan részvétellel tudott ábrázolni, az lelkébe is belevéste magát. Munkácsy maga meg is vallotta: „Nem hagy nyugodni az én Krisztusom!”«

A szerző foglalkozik a képek keletkezéstörténetével is. Megszületésüket nagyban inspirálta Haynald Lajos bíboros, kalocsai érsek; Ernest Renan francia vallástörténész és Karl Sedlmayer bécsi, majd párizsi műkereskedő. Feltűnő, hogy nem kronológiai sorrendben készültek: első volt a *Krisztus Pilátus előtt* (1881), 1884-

Bibliával Munkácsy Krisztus-trilógiája előtt

ben következett a *Golgota* (neki Munkácsy eredetileg a *Beteljesedett!* címet adta), végül – az első kép világsikere és a második vegyes fogadtatása után – az *Ecce Homo* (1896) született meg. Várhelyi Ilona ebben a fo-

lyamatban Munkácsy fentebb már említett „éresi” folyamatának a lenyomatát látja.

A tárlatvezető a festő életútja, levelezése beható ismeretében alapos elemzését adja az óriási (26–33 négyzetméteres) alkotásoknak. (A múzeum építetője, Déri Frigyes bécsi se-lyemgyártó, aki műgyűjteményét Debrecen városának ajándékozta, az 1920-as években külön Munkácsy-

termet tervezetett, különös tekintettel a birtokában levő Ecce Homóra.) Vizsgálja jelképrendszerüket, feltárja színvilágukat, igyekszik meghatározni az ábrázolt helyszíneket és elhelyezni a jeleneteket az evangéliumok eseménytörténetében, kutatja a festő kompozíciós elképzeléseit, tárgyalja a fő- és mellékalakok ábrázolását – miáltal sikerül a képek bűvkörébe vonnia az olvasót. A szép albumban sok apró képrészlet is helyet kapott, az olvasó belemélyedhet a részletekbe.

A trilógia nyáron Pécsen (Európa egyik idej kulturális fővárosában) volt kiállítva, jelenleg a budapesti Magyar Nemzeti Galériában van, ahol 2011. április 30-ig (a Déri Múzeum felújítása várható befejezéséig) tekinthető meg.

A. Kis Béla

(Déri Múzeum, Debrecen 2009)

Bibliaolvasó kalauz

BIBLIAOLVASÓ KALAUZ

A 2011. ÉVRE

Szlovákiai Református Keresztyén Egyház

A rövid igemagyarázatokat (a 2011-re szóló Bibliaolvasó vezérfonal szerinti újszövetségi részek magyarázatát) tartalmazó Bibliaolvasó kalauzt a jövő évben is lelki haszonnal forgathatják egyháztagjaink.

Szerkesztője, Somogyi Alfréd apáca-szakállasi lelképásztor tájékoztatása nyomán közöljük, hogy a magyarázatok kidolgozását rajta kívül az alábbi lelképásztorok végezték: Szénási Szilárd és Lilla (Martos), Czinke Tímea (Bátorke-szi), Vámos Béla (Felsőpatony), Kassai Gyula (Léva), Molnár János (Gice) Tompa Veronika (Dióspatony), Mudi Henrietta Judit (Berzété), Varga László (Lakszakállas), Kraus Viktor (Moksa-kerész), Sebők János (Mad) és Ficzer Tamás (Nyitra).

Az igemagyarázatos könyvecske ára nem változik, két euróért lehet majd hozzájutni a lelkesi hivatalokban.

–kis–

Feladvány

Mi volt a Munkácsyon született festő eredeti neve?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **január 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapra vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének a címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

Az októberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint a liturgia szó istentiszteleti rendet, egyházi szertartásrendet jelent.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a szerkesztőség jóvoltából – jutalomban, mégpedig **Gönczy Júlia** (Bacska), **Sándor Irén** (Jablonca) és **özv. Szaniszló Árpádné** (Serke). Mindhárman egy Károli-fordítású Bibliát kapnak ajándékba.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Az alig háromszáz lakosú Ladmóc a Zempléni-szigethegység délkeleti szegélyén, Szöllöske és Zemplén között, a Bodrog folyó jobb partján fekszik. A község egy magasabb pontján áll a klasszicista stílusban épült református templom, amelyet 1835-ben szenteltek fel. Ezt megelőzően – az egykori falu északi részén – közvetlenül a Bodrog partján állt a 12. században emelt templom, melyben (főleg az 1800-as évek elején) az áradás többször is kárt tett, s ezért kénytelenek voltak elhagyni (1834. március 2-án volt benne az utolsó istentisztelet).

A községben többnyire református magyarok élnek. Jelenleg a gyülekezetnek százhatvanöt választójoggal rendelkező tagja van. 1954-től a faluban nem volt helyben lakó lelkész, negyvenhét év után, 2001-től van ismét saját lelképásztora a gyülekezetnek, mégpedig **Spisák István** személyében, aki az istentiszteletek látogatottságát – a gyülekezet számához viszonyítva – elfogadhatónak tartja. Vasárnaponként általában harminc-negyvenen is vannak a hívek, de a sátoros ünnepek alkalmával, illetve amikor nem mindennapi eseményre kerül sor, jobban megteelik a templom. Előfordul olykor olyan is, hogy a férfiak vannak többségben a templomban.

És ami szintén érdekes: Ladmócra nem jellemző, hogy csak az idősebbek vesznek részt a vasárnapi istentiszteleten, mert minden korosztály képviselteti magát, aminek nagyon örül a lelképásztor. Sőt a vasárnapi iskolás gyerekek a gyülekezettel együtt vesznek részt az istentiszteleten, s annak kezdetén és végén is hangosan imádkoznak. Ezt azért is gyakorolják így, hogy ne csak elméletileg ismerjék meg a közösség fogalmát a gyermekek, hanem éljék is meg azt. Viszont sajnos kevés a gyermek, hiszen maga a gyülekezet is kicsi. Tavaly volt egy keresztlő, és házasságot is régen, utoljára 2007-ben kötöttek a klasszicista stílusú templomban.

Hasonló a helyzet az ifjúsággal is. Kilenc évvel ezelőtt, amikor a gyülekezetbe érkezett Spisák István a családjával, sikerült életre hívnia egy ifjúsági csoportot. Evangelizációs szolgálatokat végeztek a környező gyülekezetekben és egyházmegyékben. Amikor viszont ennek a lelkes kis csapatnak a tagjai leérettségiztek, elkerültek a faluból, mindegyik másutt kereste a megélhetését.

A vasárnapi istentiszteleten kívül hetente hét-nyolc gyülekezeti alkalom is van. Ide tartozik a hittan, a biblia- és

DOMBRA ÉPÜLT A MÁSODIK TEMPLOM

Ladmócon a külső felújítást tervezik

énekóra, a gyermekekkel való foglalkozások, a konfirmációra való felkészítés és a vasárnapi iskola. Az évente megrendezésre kerülő egyházmegyei bibliaversenyen a gyülekezet gyermekei általában az elsők között vannak.

Áldásos tevékenységet fejt ki a gyülekezetben a református nőszövetség, valamint van két kórus (az egyiknek felnőttek, a másiknak pedig gyermekek a tagjai), amelyek szolgálatával meghittebbé válnak az egyházi ünnepek, esküvők, keresztlők. A nagy templom kitűnő akusztikával rendelkezik, ezért 2002-től Szentháromság vasárnapján minden évben megrendezik a közeli és távoli gyülekezetek énekkarait és kórusait felsorakoztató kórustalálkozót. De hagyomány lett az é-

hoz, mert az a rossz állapota miatt kezdett egyre veszélyesebbé válni az istentiszteleti alkalmakat látogatók számára. A mennyezet beázott, potyogott a vakolat, tartógerendái a beázások következtében megrogyantak. Az elmúlt évek során kicserélték a teljes tetőszerkezetet, új tetőfedő anyag került a templomra, majd elkezdett a villanyhálózat felújítása, aztán új vakolatot kapott a templombelső, és új ablakok és ajtók is lettek a régié helyett, végül pedig ki lett festve belülről a templom. A munkálatokat komolyabb támogatás nélkül a gyülekezet maga oldotta meg. [A felújítás eddigi költségei cca. 2 millió koronára (hatvanhat-ezer euróra) rúgnak.]

A templom külseje azonban még alapos felújításra vár – mondja a jövőbeli terve-

A templom belseje a felújítás után (a felvétel a kórustalálkozó alkalmával készült)

venkénti anyák napi és adventi templomi koncert, valamint az idősek napja alkalmából készített színes műsor is.

A környező településeken már nincs, de Ladmócon még van magyar nyelvű alapiskola és óvoda is. Mivel sajnos egyre kevesebb gyermek születik, így ott vannak a kérdőjelek, hogy meddig tudja az önkormányzat fenntartani az oktatási intézményeit.

A ladmóci reformátusokról el lehet mondani, hogy építkező gyülekezet – véli a lelképásztor. Mivel 1954-től nem volt helyben lakó lelképásztor a falunak, így a régi, lakatlanul álló parókiája teljesen tönkrement. 1995-ben határozott úgy a gyülekezet, hogy saját lelkészt kér, és ekkor kezdődött el az új parókia építése. A munkálatok hat év után, 2001 szeptemberében fejeződtek be, amikor a meghívott és megválasztott lelképásztor családjával együtt beköltözhetett a lelkészlakba.

A gyülekezetnek aztán 2005-ben (bár nem rendelkezett elegendő pénzzel) hozzá kellett kezdenie a temploma felújításá-

ket a lelképásztor. A gyülekezet anyagi kereteit viszont alaposan kimerítették a korábbi munkálatok, a jelenlegi helyzetben ennek a kis lélekszámú gyülekezetnek már a parókia fenntartása is egyre na-

A felújításra váró templomkülső

gyobb gondot jelent. Előzetes számítások szerint több mint 33 ezer euróba kerülne a külső homlokzat felújítása. Ehhez keresik most a támogatást, a pályázati forrásokat, mert ezektől is függ, hogy mikortól pompázhat majd teljes szépségében Bodrogköz legnagyobb református temploma – mondta el Spisák István lelképásztor.

Iski Ibolya

Tisztelt Egybegyűlte! Engedjék meg, hogy az önkéntes diakónusképzés résztvevői nevében megköszönjem, hogy most itt állhatunk. Két év kemény munkája van mögöttünk. Hálásak vagyunk Istennek, aki szívünkbe ültette az embertársaink iránti szolgálat vágyát. Szeretnénk megköszönni Molnár Sándor zsinati főtanácsosnak a képzés elindításában vállalt szerepét, Szabó Annamáriának, a Diakóniai Központ igazgatójának a képzés megszervezését, kiváló tanárainknak, Hézszer Gábornak és Fruttus István Leventének az emberséges és szakmai vezetését, tanítást. Továbbá a főtiszteletű Zsinatnak, hogy biztosítja azt, hogy egyházilag elismert lett a képzés, a német Diakonisches Werk szervezetnek pedig az anyagi támogatást.

Örömmel tekintek vissza az elmúlt két évre, leginkább hála és csodálat van bennem. Boldog vagyok és elégedett is. Nem is sejtettem, hogy rövid idő alatt ilyen kiváló, támogató csoporttá kapcsolódunk össze. Rengeteget változtam, és azt hiszem, mindnyájan. Tanárainktól nem csupán szakmai tudást kaptunk, de a személyiség- és készségfejlesztő gyakorlatok, az esetmegbeszélések és játékok által is nagyon sokat fejlődhattunk. Megismerhettük egymást, de saját magunkat is. Igaz, nem volt mindig egyszerű és fájdalommentes szembesülni önmagunkkal.

Számomra az jelentette a legtöbbet, hogy felszabadultam az alól a súly és teher alól, hogy mindig és mindent meg kell tudnom oldani. Hogy ha valamit nem tudok, akkor azt ki is tudjam mondani, vállalni tudjam, hogy ember vagyok. Fel kellett ismernem, hogy nem vagyok mindenható, nem tudhatok orvosolni minden problémát. A szituációs gyakorlatok által megismerhettem, a diakónia mely területei állnak közelebb hozzám. Sőt, a számomra belső konfliktust okozó feladatköröket át is tudom delegálni más, hozzáértőbb segítőtársra. Igaz, ez még nem megy a

Engedelmeskedni a parancsnak

legjobban, egyébként nem én állnék most itt...

De megtanultam harcolni is az Istennel, és ezt most teljesen pozitív értelemben mondom. A sovány, sablonos, beletörődő vigasztalás helyett tudok már haragudni, lázadni és vitatkozni is vele. Ez számomra teljesen új!

A képzés alatt lehetőségem volt radikálisan változni szakmai és hitbéli téren is. A szociális munkás szaktudásom egy új, spirituális dimenzióval teljesebbé válhatott ki. Megtanulhattam meglátni a másokban is az istenit, az előítéleteim helyett az istenképűségére tekinteni. Átéltettem azt is, hogy arra, amit eddig kapásból elítéltem, másképp néztek.

Belelapozva a jegyzeteimbe talán a számomra két legkedvesebb gondolatot idézném. Az egyik így hangzik: „Tégy úgy, mint Isten: légy emberré!” A másik pedig: „Az Isten elleni lázadás sokkal többet ér, mint a belenyugvás. Nekünk nem Isten kell védenünk, hanem a szenvedőt támogatnunk, aki pont a lázadásán keresztül találhat vissza Istenhez.”

És hogy mi az, ami kiforrott bennünk, hogyan lehetünk áldásosak? Pál apostol mondja egyik kedves gyülekezetének, hogy megajándékozzalak titeket önmagammal. Talán nagyképűnek tűnik, de hiszem, hogy Pál csak tisztában volt a képességeivel, tudta mit tanult az Istentől, milyen ajándékai vannak. Ránk, akik végzetünk ezen a képzésen, még sok tanulnivaló vár, de ismerjük már a képességeinket, korlátainkat és tudjuk, hogy az Isten sokat bízott ránk. Mindazt, amit ezen a képzésen kaptunk, szeretnénk kamatoztatni nemcsak egyházunkon belül, hanem – a missziói parancsnak engedelmeskedve – a felvidéki magyarság körében is az Isten dicsőségére. Hisszük, hogy Ő az, aki alkalmassá fog tenni bennünket ennek a szolgálatnak a végzésére.

Vajda Zsófia

(Elhangzott a rimaszombati diakónusszentelés utáni fogadáson.)

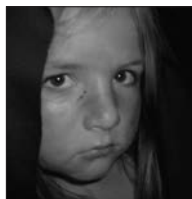
Az alábbi, XVIII-as számú körlevelet 993/1941-es iktatási szám alatt 1941. november 2-án Rimaszécsen bocsátotta ki a Gömői Református Egyházmegye Esperesi Hivatala. Áldozatvállalásra buzdító kordokumentumként (mai helyesírási szabályainkhoz igazítva) ajánljuk olvasóink figyelmébe. (A szerk.)

Esperesi körlevél

adományait beretkei árvaházunk javára biztosítsuk. E célból, nemcsak megújítom az egyházmegyének az árvanapok megtartására

Kedves Lelkész és Tanító Testvéreim! A beretkei árvaház nemes lelkű nagyasszonya, Tornallyay Margit Úrnő pártfogása mellett az egyházmegye lelkészeinek, tanítóinak, híveinek szívében született, s nagyjából 13 év óta abból táplálkozik, meleg otthont nyújtva, igaz magyar református hittudást adva az édes szülői szívektől elszakadt árváknak. Felszabadulásunkig a sok-sok nem gömői áldott szív is meghozta áldozatát a szeretet Istenének e kedves oltárára a beretkei árvaház fenntartására. Felszabadulásunk óta azonban a helyzet megváltozott. A Szeretetszövetségnek az Egyetemes Konvent határozata alapján intézményeinek fenntartására az összes magyar református gyülekezetekben gyűjtési joga van, így a mi egyházmegyénkben is. Mi kértük, hogy a beretkei árvaház hagyassék meg a mi tulajdonunkban és igazgatásunk alatt, s mi fenntartásáról gondoskodunk, de mentessék fel egyházmegyénk a Szeretetszövetség részére való adakozástól. Az Egyetemes Konvent 56/1941. sz. határozatában a beretkei árvaházat a gömői egyházmegye felügyeletébe és gondozásába utalja, de semmit nem határoz a Szeretetszövetség részére való adakozás alóli felmentés iránti kérelmünkre.

Most tehát az a helyzet, hogy a Szeretetszövetségnek joga van megbízottai által egyházmegyénkben is gyűjteni, de viszont a beretkei árvaház fenntartása teljesen a mi vállainkra nehezedik. Mi lehet ezek után a mi legfontosabb kötelességünk, mint hogy minden tehetségünkkel azon kell munkálni, hogy híveink jó szívűnek

való határozatát, hanem ezt intézményesen rendezem és elrendelem, hogy az árvanapot december-január havában minden egyházban meg kell tartani. Hogy ebben lelkész és tanító testvéreimnek segítségére legyek, gyülekezeteinket három csoportba osztottam. Mindenik csoportban egy-egy segédlelkész vezetése mellett a beretkei árvák meg fognak jelenni az általam kitűzött napon és közre fognak működni, hogy az est sikere minél szebb legyen, s az árvaház részére eszközrendő gyűjtésben is segídenek fognak.

Az árvaesték programját, szavalatra alkalmas verseket, színdarabokat, énekeket kottával Gérecz Lajos árvaházi igazgató úr készséggel küld a hozzá fordulónak.

A Rozsnyó-vidéki csoport vezetésével Simon Bálint bánrévei, a száraz-völgyi csoport vezetésével Lehotay János székelyi, a rimaszécsi csoport vezetésével Szakal István tornaljai segédlelkész urakat bíztam meg, de amely gyülekezet Gérecz Lajos árvaházi igazgató urat kívánja, ő kész örömmel megy. Egy-egy helyre két árva gyermeket küldünk, kívánság szerint azonban többet is küldhetünk. A rimaszombati egyházban 1941. XII. 14., Mezőtelkesen 1941. XII. 15., Baktin 1941. XII. 16. tűzöm ki az árvaestet.

Most pedig még egyszer szeretettel kérem lelkész és tanító testvéreimet, hogy miután rajtunk múlik és tőlünk függ, hogy a mi 29 kis árvánknak biztosítva lesz-e az egy esztendei megélhetése, szívvel és lélekkel munkáljanak közre a siker érdekében. Készítsék elő a híveket, hogy midőn a kérő szó hozzájuk ér, megnyíljon a szívük és kezük s jól cselekedvén a mi hitünk cselédeivel, megnyugodhasson rajtuk az Isten áldása.

Testvéri szeretettel: Lenkey Lajos esperes

Közléteszi: Kis Lucia

Csokonai Ferenc születésének és halálának évszámai csak körülbelüliek, viszont életpályája, szolgálati helyei a szerencsésen fennmaradt anyakönyvek és kordokumentumok alapján végigkövethetőek. Rokoni kapcsolatát a költő Csokonai Vitéz Mihállyal az irodalomtörténészeknek és genealógusoknak eddig nem sikerült meghatározniuk. Erre a titokra fogunk most fényt deríteni.

Csokonai Vitéz Mihály életrajzát a tankönyvek és a lexikonok így vezetik be: „*A magyar felvilágosodás legnagyobb lírikusa.*” „*A magyar nyelvű irodalom második világirodalmi rangú egyénisége – Balassi után Csokonai Vitéz Mihály.*”

Az iskolai tankönyvekben azt találjuk, hogy költőnk Debrecenben született (1773. november 17.), és ott is halt meg (1805. január 28.). Édesapja Csokonai József borbély-sebész (vagy kirurgusmester), anyja Diószegi Sára. Felmenőiről többet csak a lexikonok írnak. Az iskolai évek elmúltával aztán egyesek, Petőfi-nek köszönhetően, már csak a költő szállóigévé vált „feledékenységet” emlegetik, mely szerint egy alkalommal olyan jól érezte magát egy társaságban, hogy „*csapot, papot, mindent elfelejtett.*”

Ez nem fogható rá a komáromiakra (Komárom az a város, ahol a költő nagy szerelmét és múzsáját, Lillát megismerte), ahol a közelmúltban Csokonai-emléktáblát helyeztek el a református kollégium falán, illetve felállították a költő egész alakos bronzszobrát a város egyik kisebb terén. És azt sem kell komolyan venni, hogy költőnk annak idején tényleg elfeledkezett volna a papokról, nagyon is jó barátságban volt velük; és ami még fontosabb: nagyapja és dédapja is református pap volt.

A nagyapja, Csokonai László előbb Győrben volt rektor, majd lelkész Ácson (1726–1743), Győrben (1743–1749), Kömlődön (1749–1753) és Alcsúton (1753–1762). Mészöly Géza alcsúti lelkész 1906-ban ezt írta egykori elődjéről: „*Hihetőleg a régi sírkertben, jelenleg a lelkész kertjében a hegyen a diófák alatt alussza álmát*” – korábban elhunyt felesége, Angyal Zsuzsanna mellett. (Az idézet dr. Alföldi Kálmán

Csokonai Ferenc (1685?–1755?) csallóközi prédikátor és egy további – eddig ismeretlen – Csokonai

áci helytörténész könyvéből való, aki-re később még utalunk.)

A dédapáról, Csokonai Ferencről nagyon keveset tudunk. 1700 körül szolgálati helye Oroszi (Nemesoroszi) volt, majd egy későbbi, 1712-ből való adat szerint Kiszecsén (Felsőszecse) tanácsbíró lett. Ezek a gyülekezetek a Barsi Református Egyházmegyében vannak. A mi Csokonai Ferencünk viszont a Csallóközben működött, menjünk át tehát az akkori komáromi egyházmegyébe.

Felvidéki gyülekezeteink egyik legrégebbi dokumentuma a rétei feljegyzési és kereszteleési könyv (1701–1717). Ebből tudjuk, hogy „*Csokonai Ferentz hozzánk költözése s jövetele előtt Felső Szakállosi (ma Apácaszakállas – T. M. megj.) Lelki Pásztor, és introducáltatott*

Csokonai Vitéz Mihálynak 2005-ben állítottak szobrot Komáromban. Az alkotás Darázs Rozália szobrászművész munkája.

az akkor folydogáló 1711. Esztendőben. Pünkösöd havának 16. napján.”

Szolgálati helyei így következtek: Réte (1711–1713), Nemesócsa (1713–1718), Vágfarkasd (1718 – cca. egy hónapig), Nagykeszi (1718–1727) és Apácaszakállas (1727–1755).

1755 márciusától már Tasnádi Székely Mihály az apácaszakállasi lelkész. Csokonai Ferenc feltehetően haláláig van ott, de ez nem deríthető ki (kereszteleési anyakönyv 1737-től, házassági és halotti anyakönyv csak 1776-tól van). Csokonai Ferenc bizonyára veze-

tett anyakönyvet Apácaszakállason már szolgálata kezdetétől, hiszen így tett korábban Rétén, Nemesócsán és Nagykeszin is. Kár, hogy az egykor minden bizonnyal létezett anyakönyv eltűnt az idők folyamán...

Rokoni kapcsolata a költővel

Kezdetben Csokonai Ferenc és László között magam is apa-fiú kapcsolatot véltem, annál is inkább, mivel a nemesócsai gyülekezet dokumentumai közt Virágh Vince korábbi lelkész egyháztörténeti feljegyzéseiben is ez található. 2008 adventjében jelent meg dr. Alföldi Kálmán ácsi orvos-helytörténész *Adatok az ácsi református egyház és a település történetéből* című könyve, melyben részletesen ír Csokonai László életútjáról, és a csallóközi prédikátort, Csokonai Ferencet ő is Csokonai László apjával azonosítja.

Az interneten viszont megtalálható Györe Zoltán genealógus kutatásainak eredménye, aki komoly munkát végzett Csokonai Vitéz Mihály rokoni kapcsolatainak kutatásában. Ő – helyesen! – az oroszi Csokonai Ferencet tekinti a költő dédapjának, a csallóközi Csokonai Ferencet viszont anyakönyvi adatok hiányában nem tudja besorolni. Arra a kérdésre, hogy ki volt hát ő, maga magától kapjuk meg a választ – igaz, egy olyan dokumentumban, amely bárki számára még csak tíz éve hozzáférhető. A Csallóközi Kiskönyvtár sorozatban 2000-ben jelent meg Valesius Antal János *Levelek 1725–1740* című könyve, mégpedig Csémy Lajos *Valesius és kora* című tanulmányával. Ez a kötet az első részében Valesius Antal Jánosnak, a komáromi egyházmegye akkori esperesének 139 levelét tartalmazza.

Egy 1738. augusztus 20-án Aranyoson kelt levelében Kamocsa lelkészének, Kotsis Sámuelnek a leányát ért sérelem miatt ír. Az ügyben magához kéri az akkor Apácaszakállason szolgáló Csokonai Ferencet, aki két tanácsbíró jelenlétében nyilatkozik: „...*ő kglme mind magát, mind házostársát, in Summo gradu artatlannak mondja, a mint kglmedhez küldött leveleiben magat declarálja, hogj sohol*

Csokonai Ferenc (1685?–1755?) csallóközi prédikátor és egy további – eddig ismeretlen – Csokonai

sem ő kglme sem Felesége, leg kisebb dologban az kglmed edes Leanját nem emletette, hanem egjkor Testvér Atjafia-nak Tss. Csokonai Laszlo U(ramna)k masoknak relatiojokból valamit emlétet, aztis nem ra/n/corbol, nem az Aszszonj-nak prostitotiojára (!) valo Szandokbol, hanem inkább több njelveskedések(ne)k eltavoztatásának okáért, mint kisebb Atjafiat intete.”

Egyértelmű tehát, hogy a csallóközi prédikátor Csokonai Ferenc a költő nagyapjának a testvérbátyja! Ami az ominózus levelet illeti, egyéb tanulsággal is szolgál. Ajánlom elolvasásra és okulásra minden egyházi tisztségviselőnek, van mit tanulni Valesiustól. Többek között azt is, hogy hogyan kell a hasonló ügyeket gyorsan, méltányosan, törvényesen és keresztyéni módon megoldani.

Csokonai Ferenc gyermekei

Csokonai Ferencnek négy gyermekéről tudunk: 1712. március 12-én Rétén született Sámuel, 1715. szeptember 3-án Nemesócsán Ferenc, 1719. augusztus 15-én Nagykeszin József és ugyanott 1724. szeptember 25-én Mária.

Közülük József szintén a papi pályát folytatta a Komáromhoz közeli Naszályon. Annak fia, ifj. József ugyancsak lelkész, ugyancsak Naszályon; a legifjabb József pedig tanító. Róluk a már említett Györe Zoltán kutatásai alapján bárki sokkal többet megtudhat az interneten.

Mint látjuk, Csokonai Ferenc Sámuel nevű fia szinte napra pontosan kilenc hónappal Rétére kerülése után született. Nem minden alap nélküli lehet a feltételezés, hogy még Apácaszakállason nőtt meg.

Egy eddig ismeretlen Csokonai: Lídia

Tehetjük ezt azért is, mert az apácaszakállasi anyakönyvben találunk még egy eddig ismeretlen Csokonait. Meghalt: 1794. február 16-án, néhai Nemes Both István özvegye, N(emes) Csokonai Lídia, 91 éves. Születési éve tehát 1703. Semmi okunk mást gondolni, mint azt, hogy ő Ferenc és László testvére. Lászlónak (a költő nagyapjának)

születési dátumát a korábbi kutatók 1700 körülben határozzák meg (apja szolgálati helye szerint Orosziban). Ferenc tekintettel arra, hogy 1710-ben már lelkész, 1685 körül születhetett. A költő dédapjának születési idejét így 1660 körülre feltételezhetjük.

Csokonai Lídiának hét gyermeke található az anyakönyvben. Figyelemre méltó, hogy 1756. május 16-án, Sámuel nevű fia születésekor Csokonai Lídia már 53 éves.

Both nevűek ma is élnek Apácaszakállason. Azok, akik családjukat ide vissza tudják vezetni (csak türelem kell hozzá!), büszkén vallhatják valamelyik apai ősiüket Csokonai Vitéz Mihály másodfokú unokatestvéreinek. Csokonai Lídia tehát biztosan, Csokonai Ferenc prédikátor pedig feltehetően az apácaszakállasi temetőben nyugszik, jeltelen sírban.

Biztos igaz a genetikai megállapítás?

Mindazok kedvéért, akik írásmat eddig elolvasták, illetve azok kedvéért, akik többet tudnak Csokonai felmenőiről, valamint a teljesebb kép érdekében közölnöm kell még néhány információt, egyben felhívni a figyelmet dr. Czeizel Endre *Költők, gének, titkok* című, 2000-ben megjelent könyvére, amely tizenhat magyar költő családfájának az elemzését tartalmazza. A bevezetőben ezt írja költőnkkel kapcsolatban: »Csokonai Vitéz Mihály a magyar költészet meghatározó személyisége, noha kivételes poeta képességének elismertetésében jelentős szerep jutott Petőfi Sándor és Ady Endre hódoló kiállításának. Családfája megrajzolásához a legfontosabb adatforrást Gaál László Emlékezései (ő nemcsak kortárs, de Csokonai édesanyjának „kosztosa”, sőt később amolyan fogadott fia is volt) és Dobby Márton 1817-ben írt életrajza jelentette.«

Czeizel Endre genetikusként nyúl a témához, de genealógusként nem kutat. 2000-ben megjelent könyvében nagyon régi és éppen ezért nagyon pontatlan és téves adatokat vesz át és közöl. Például: „A dédapa Csokonai Vitéz Ferenc református papként szolgált, először Győrben, majd Alcsúton.” Dr. Alföldi Kálmán (ácsí orvos-helytörténész), aki sü-

rún kutatott a pápai egyházi levéltárban, erről mit sem tud – de tudjuk, hogy Csokonai László szolgált ezeken a helyeken.

Czeizel a költő felmenőinél következetesen használja a Csokonai Vitéz nevet. Györe Zoltánnál és Alföldi Kálmánnál ezzel nem találkoztam, az anyakönyvekben László is és Ferenc is csak a Csokonai nevet írja.

Kiegészítésre szorul az alábbi megállapítása: „Gyermekei közül egyik fia, László... ugyancsak pap lett.” Most már tudjuk, hogy kettő is: Ferenc és László.

Kevés ismerettel bír Csokonai Lászlóval kapcsolatban is, hiszen a következőt rögzíti: „Csokonai Vitéz László nagyon korán meghalt, ezért csak egy gyermeke, József született. A félárva nagyapja, Csokonai Vitéz Ferenc vette magához, később ő is taníttatta.” Csokonai László nem halt meg korán, tizenhét évnyi ácsi szolgálata idején öt gyermeke született: László (1731), Sándor (1734), Pál (1736), János (1739) és Sámuel (1741), majd Győrben további kettő: Zsuzsanna (1743) és József (1747 – a költő apja). A második állítás viszont mindenképpen figyelmet érdemel: ha László Alcsúton valóban 1762-ben halt meg, akkor József még csak tizenöt éves volt, de nem félárva, hanem teljes árva lett (amint fentebb idéztük Méyszöly Gézát: felesége, Angyal Zsuzsanna korábban hunyt el).

A Felvidékre vonatkozóan viszont fontos információ: „József sebész-borbély lett. Magyarország első orvosi felsőoktatási intézményében, Nagyszombatban 1768–1769-ben végezte tanulmányait.”

Czeizel Endre a családfaelemzést így fejezi be: „A családfán (ami nagyon hiányos – T. M. megjegyzése) szereplő Csokonai és Diószegi rokonság ismeretében biztos állíthatjuk, hogy Csokonai Vitéz Mihály ősei között és testvéreben költői talentum nem volt. Gyermeke nem lévén, a leszármazottakat nem vizsgálhatjuk. A geizír modell érvényesülését a kivételes poeta talentum eredetében tehát Csokonai Vitéz Mihály családfaelemzése is alátámasztja.”

A 18. századból öt prédikátort ismerünk a Csokonai családból. Biztos, hogy a prédikátor ősök nem hordoztak magukban költői talentumokat?

Toth Mihály

Az ifjú király ajándéka

Volt egyszer egy ifjú király, aki nagyon rosszul érezte magát a bőrében. Sok földje volt, kincse garmadával, erős karja, drága fegyverei. Mégis gyakran azt kívánta, bárcsak egyszerűbb és békésebb volna az élete. Nem szerette a háborút, a véres csatákat, meg az is bántotta, hogy ő olyan gazdag, míg annyi ember él szegénységben, nyomorúságban.

Egyszer különös hírt hallott a fiatal király. Új csillag jelent meg a keleti égen, és azt beszélték, hogy ez a csillag egy nagy király születését hirdeti. Az ifjú király kilépett palotája kapuján, és felnézett az égre. Annyi bizonyos, hogy az új csillag sokkal fényesebben ragyogott az égbolton, mint a többi. De más hír is érkezett. Eszerint a nagy király szegény falusi leány gyermeke volt és istállóban született. Az ifjú király körüljárta palotáját, kincseskamráját is felnyitatta. – Az új király igen szerény – gondolta –, én pedig gazdag vagyok.

Pedig, akinek külön csillag jelenti a születését, az mégsem lehet akárci.

Még aznap éjszaka útnak indult az ifjú király. Egyedül utazott, félelmetes kutyái kíséretében. Fején aranypántot viselt, ez volt a koro-

nája. Sok száz mérföldet kellett megtennie, mire a júdeai Betlehembe ért. A hírek igaznak bizonyultak.

Rátalált az egyszerű jászolra, amely fölött egy fiatalasszony, Mária őrizte férjével a kisded álmát. Az ifjú király a jászolhoz lépett, és térdet hajtott a gyermek előtt. – Nagy király! – mondta. – Neked adom az erőmet és gazdagságomat, hiszen én sem mire sem tudom használni azt. Ha felnővekszel, jeles király leszel, és akkor neked adom majd a királyságomat is. Így szólt, és a jászol felé nyújtotta kardját és aranykoronáját, felajánlva azokat az új királynak.

A jászolban fekvő kisded még egész piciny volt. Az ifjú király mégis úgy hallotta, mintha érthetően beszélt volna hozzá. – Az én királyságom nem e földről való – mondta a gyermek. – Erős vagy, mégis válaszd a békét. Gazdag vagy, mégis élj egyszerűen. Térj vissza országodba, menj az emberek közé, ahogy majd én is teszem hamarosan, és oszd szét mindenedet a szegények között. És akkor majd Te is helyet kapsz Mennyei Királyságomban!

(Linda Jennings)

2010-ben a Kálvinista Szemle szerzői voltak

Acsay Balázs ❖ Acsayné Nagy Andrea ❖ Ádám Gábor ❖ Ifj. Alexovič György ❖ Ambrus Erika ❖ André János ❖ Antala Éva ❖ Johann Arndt ❖ Gottfried Arnold ❖ Balassa Zoltán ❖ Batta István ❖ Bereczki András ❖ Bertók László ❖ Blanár Gabriella ❖ Bodnár Noémi ❖ Bodonné Kún Irén ❖ Bokros Gyula ❖ Borzy Bálint ❖ Bödök Dénes ❖ Noreen Braman ❖ Martin Buber ❖ Csicsay Katalin ❖ Csikai Sándor ❖ Csoma László ❖ Csukás István ❖ Czinke Tímea ❖ Czinke Zsolt ❖ Ifj. Demes Tibor ❖ Dobai Júlia ❖ Dömötör Ilona ❖ Drenkó Zoltán ❖ Édes Enikő ❖ Édes Réka ❖ Erdélyi Géza ❖ Fazekas László ❖ Fekete Ágnes ❖ Fekete Károly ❖ Fekete Vince ❖ Ficzer Tamás ❖ Füle Lajos ❖ Füssy Ildikó ❖ Gasparez Iveta ❖ Gasparez Tihamér ❖ Géresi Róbert ❖ Johann Gerhard ❖ Győri Margit ❖ Gyurcsis Júlia ❖ Gyüre Lajos ❖ Marián Hamari ❖ Hegedűs Katalin ❖ Holop Szilvia ❖ Hranýó Eleonóra ❖ Hranýó Mihályné ❖ Iski Ibolya ❖ Iván István ❖ Jakab István ❖ Johann Jäger ❖ Linda Jennings ❖ Kalán Mária ❖ Kannás Alajos ❖ Kassai Gyula ❖ Kazán Valéria ❖ Kempis Tamás ❖ A. Kis Béla ❖ Kis Lucia ❖ Kis Lukács ❖ Kiss Miklós ❖ Kiss Pál ❖ Koncsol László ❖ Korpás Pál ❖ Kostánszky Dániel ❖ Kovácsné Nemes Szilvia ❖ Lengyel Zoltán ❖ Lenkey Lajos ❖ Hans Lassen Martensen ❖ Mártha Géza ❖ Josh McDowell ❖ Milen Erzsébet ❖ Mixtaj Johanna ❖ Molnár Éva ❖ Molnár István ❖ Molnárné Miklós Malvína ❖ Elfriede Mörlin ❖ Mudi Henrietta Judit ❖ Zurab Murvanidze ❖ Nagy Ákos Róbert ❖ Nagy Katalin ❖ Nagyné Révész Andrea ❖ Öllös Erzsébet ❖ Orémus Zoltán ❖ Palcsó Attila ❖ Pándy Bertalan ❖ Park Sung Kon ❖ Peres András ❖ Poznán Béla ❖ Rácz Elemér ❖ Radácsy Károly ❖ Rákos Loránt ❖ Ravasz László ❖ Reisch Alfréd ❖ Reményik Sándor ❖ Sándor Veronika ❖ Sebők Attila ❖ Henrik Schartau ❖ Simon Ilona ❖ Don Stewart ❖ Süll Kinga ❖ Süll Tamás ❖ Szabó Annamária ❖ Szabó Erzsébet ❖ Szabó Sarolta ❖ Szénási Lilla ❖ Szenczi László ❖ Szeverényi János ❖ Szikszai Béni ❖ Szuhay György ❖ Szügyi Zoltán ❖ Johann Tauler ❖ Gerhard Tersteegen ❖ Tóth Árpád ❖ Tóth Mihály ❖ Tóth Zsuzsanna ❖ Túrmezei Erzsébet ❖ Tusai Viktorné ❖ Váci Mihály ❖ Vajda Zsófia ❖ Vámos Béla ❖ Varga Károly ❖ Varga Zoltán ❖ Vaszily Tímea ❖ Végh János ❖ Vendégh Márta ❖ Veres-Kovács Attila ❖ Henri Viscardi ❖ Wagner Erik ❖ Watzka Lenke ❖ Ellen G. White

Lapunk ez évi számaiban a fenti személyek tollából jelent meg írás. Az élőknek köszönetünket fejezzük ki, hogy gondolataikat közkinccsé tették, tudósításaikkal hozzájárultak egyháztagjaink jobb informáltságához, hiszen pozitív viszonyunk csak ahhoz lehet, amiről tudunk, amiről ismereteink vannak. A már elhunytaknak pedig azért vagyunk hálásak, hogy akár századok múltán is van „mondanivalójuk” a ma élő reformátusoknak.

Szerzőink növekvő száma, munkatársaink készsége (akik honorárium nélkül, valóban Isten dicsőségére dolgoztak) azzal a reménnyel tölt el bennünket, hogy lapunkat jövőre is meg tudjuk tartalmas írásokkal tölteni. Várjuk kézírataikat, akárcsak újabb szerzőkét: mindazokét, akik úgy érzik, hogy lapunk rovatai valamelyikébe illeszkedő anyaggal tudnak jelentkezni.

A szerkesztőség

A Zsinati Tanács 13. üléséről

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Zsinati Tanácsa a 13. ülésén, amelyre 2010. november 4-én Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

Bohony Beáta réte-boldogfai beosztott lelkész, aki eddig – saját kérelmére – nem volt egyházunkban alkalmazva, 2010. november 15-től lelkészként teljes munkaviszonyban alkalmazza.

– Támogatja a Közalapról szóló, 1/2009-es számú törvény olyan értelmű módosítását, hogy az egyházközségek az egyházmegyeiken keresztül fizessék be a járulékokat.

– Az Ondava-hernádi Református Egyházmegyének a Közalapról szóló 1/2009-es számú törvény 4. § (1) és (4) bekezdése értelmezésére vonatkozó kérelmét (az ingatlan bérbeadásából származó bevétel alatt a bruttó összeg értendő-e vagy pedig az adólevonást követő nettó összeg) a Zsinat elé terjeszti.

– Támogatja a Berényi József, Grendel Lajos, Gyepes Lajos, Hrubík Béla, Miroslov Kusý, Grigorij Meseznikov, Mézes Rudolf és Martin Porubjak által kezdeményezett aláírásgyűjtést, amely a szlovákiai szabad nyelvhasználat érdekében indult. A kezdeményezés követeli az anyanyelvhasználatot érintő pénzügyi büntetések teljes eltörlését, valamint az összes, a kisebbségeket hátrányosan érintő rendelkezés eltörlését a Szlovák Köztársaság 270/1995-ös számú, az államnyelvről szóló törvényéből.

– Engedélyezi Görözdí Zsolt dunaszerdahelyi lelképásztornak, hogy angolszász nyelvterületen teológiai tanulmányokat folytasson a konfirmáció elmélete és gyakorlata tárgy körben. A Zsinati Tanács megbízta Fazekas László püspököt, hogy tegyen lépéseket az ösztöndíj biztosítására.

– Megbízta Rákos Loránt zsinati tanácsost, hogy 2010. november 4-től koordinálja a jogi bizottság munkáját.

– Megbízta Molnár Árpád zsinati tanácsost, hogy 2010. november 4-től koordinálja a teológiai bizottság munkáját.

Koordinált segítség

A vörösiszap okozta katasztrófa elhárítására egy Civil Humanitárius Koordinációs Központ jött létre Kolontáron, melynek tagjai a Vöröskereszt, az Ökumenikus Segélyszervezet, a Baptista, a Máltai és a Magyar Református Szeretetszolgálat, valamint a Katolikus Karitás. Közös online adatbázist hoztak létre, az érintett települések önkormányzataival együttműködve pedig összeállt az érintett 360 család jegyzéke.

A Diakóniai Központ az általa meghirdetett gyűjtés nyomán – az MRSZ segítségével – 23 259,50 eurót juttat el a rászorulóknak.

Szabó Annamária

Pelsőc

Evangelizációs esték

Október 7-től 9-ig József példáján kísérhettük figyelemmel Isten munkálkodását az emberi jellem kifejlődését illetően. A pelsőci evangelizációs estéken a berzétei, rudnai, kőrösi, szalóci, vígtelkei testvérekkel együtt **P. Szabó Teodóra** magyarországi lelképásztor igehirdetéseit hallhattuk.

Az *1Móz 37–41* elmondja József életének történetét, és bemutatja, hogyan változtatja Isten a nehézségeket áldássá. Nehéz úton, sok megaláztatáson kellett átmennie, mert csak így tudta őt Isten olyanná formálni, hogy neki szolgáljon. Istennek velünk is terve van, de sajnos az ördögnek is! Vigyázzunk, ne az ördög útját válasszuk, ne zúgolódjunk, ne tegyünk Istennek szemrehányást (miért kell így lennie, miért pont velem történik ez...?). Kérdezzük inkább ezt: Uram, mi a célod ezzel a nehézséggel, milyenné akarsz engem formálni? József önző, nagyképű volt, de a börtönben már képes volt oda fordulni fogolytársaihoz. Nem vált depresszióssá, indulatosná a börtönben, nem kesergett, hanem csendes megadással, türelemmel várt az Úrra. És a sok-sok szenvedés, megpróbáltatás után Isten bőségesen megáldotta őt.

Köszönjük az igehirdetőnek, hogy tudunkra adta Isten üzenetét, valamint **Rádáczy Károly** pelsőci, **Mudi Róbert** és **Mudi Henrietta Judit** rudnai és **Kása Gergely** felsőlánci lelképásztoroknak és a pelsőci testvéreknek, hogy elkészítették számunkra ezeket az alkalmakat, szeretettel fogadtak és vendégeltek meg bennünket. Egyedül Istené a dicsőség!

Mixtaj Johanna

Sókszelőce

Egy szép és különleges alkalom

Örömmünpre gyülekeztünk össze szeptember utolsó vasárnapján a sókszelőcei református templomban a 60, 55 és 50 éve konfirmált testvérekkel, akikkel együtt adtunk hálát Istennek megtartó kegyelméért és az alkalomért, amelyet készített számunkra. A különleges alkalmak (mint

jubilánsok között volt a néhai lelképásztor két lánya is, így egy pillanatra felidézhetjük gyülekezetünknek azon áldásos időszakát, amikor a Rácz család szolgálta itt az Urat és a gyülekezetet. „*Nemcsak az egyházi iratok sárguló lapjain találhatóak az itt szolgáló nagypapa, Rácz Elemér és*

amilyen ez is volt) mélyen bevésődnek és sokáig megmaradnak emlékezetünkben, és a hétköznapok szürke egyhangúságát járó ember számára különös erőt adnak.

Külön öröm volt számunkra, hogy **Rácz Elemér** marcelházai lelképásztor elfogadta meghívásunkat és egy-egy igével megáldotta a jubiléus konfirmandusokat. Az ő édesapja, Rácz László lelkész szolgálata idején konfirmált mind a három csoport. A

az édesapja, Rácz László nyomai, hanem az emberi szívekben, a gyülekezeti életben is, mert Isten az ő szolgálataik által is adta az ébredést, a lelki megújulást ebben a gyülekezetben” – foglalta igehirdetésébe a gyülekezet lelkésze, **Szabó Erzsébet**.

Ezért a felejthetetlen alkalomért is Istené legyen a hála és dicsőség!

–sze–

Berekfürdő

Missziói és diakóniai konferencia

Az október 4-e és 6-a között megtartott IV. Kárpát-medencei Missziói és Diakóniai Konferencián népes küldöttséggel voltak jelen a magyar reformátusság egyes részei, egyházunkat kilencen képviselték: **Básti Péter**, **Batta István**, **Csik György**, **Kiss Edit**, **Rácz Jolán**, **Szabó Annamária**, **Szuhay György**, **Tóth Zoltán** és **Tóth Zsuzsanna**.

A résztvevőket **Magyarné Balogh Erzsébet**, a Református Missziói Központ igazgatója köszöntötte, a nyitó áhítatot **Bölskei Gusztáv**, az MRE Zsinatának lelkes elnöke tartotta az *Ef 4, 1–6* alapján.

Dr. Anne-Marie Kool, a Károli Gáspár Református Egyetem professzora a *Kisebbség mint missziói lehetőség* című előadásában sok új felvetéssel gazdagította a hallgatóságot. Felhívta a figyelmet arra, hogy missziói tevékenységünk során az antiokhiai gyülekezetéről vehetünk példát. A közösség a városban önmagában misz-

zionált: tette ezt diakóniai szolgálattal is, s ott volt még a kiküldetés a városon kívülre. Az európai keresztyénség mára kisebbséggé vált a kontinensen: a földréz újra misszionálható. Tudatosítanunk kell, hogy gyakran fontosabb a hiteles keresztyéni élet, mint a folytonos ügyködés.

Pál Sándor, a Magyar Református Szeretetszolgálat (www.jobbadni.hu) kuratóriumának elnöke beszámolt a szervezet munkájáról, egyebek közt a Haitinek nyújtott segítségről. Feladatának tekinti felújítani az önkéntességet és minél több helyen létrehozni a Magyar Református Szeretetszolgálat helyi csoportját szerte a Kárpát-medencében.

Délután a társadalmi missziók szekcióülésén folyt a munka, jómagam a cigány-misszióval foglalkozó csoportban voltam. Vendégül láttuk **Beeri Dávid** cigány festőművész misszionáriust, aki elmondta, hogy a cigányság rendezetlen helyzete belátható időn belül óhatatlanul társadalmi

robbanáshoz fog vezetni. Ebből az egyedüli kiút az alapjában mélyen hívó cigányság megtérítése, majd hitbéli gondozása lenne.

Egy másik csoport a telefon-lelkipogozással foglalkozott. (Ez a misszió minden hétfőn 21 órától éjjel egy óráig érhető el a www.skype-lelkipogozas1.hu címen.) Érdekes munka folyt a családsegítő szekcióban is. Sokan vannak, akiknek zátonyra futott a házasságuk; őket **Paksy Sándor** válóháló koordinátor és munkatársai veszik pártfogásukba (www.valohalo.hu). A válóháló nemcsak a válás megpróbáltatásaitól szenvedőkkel, hanem a depressziósokkal is foglalkozik. Este Visky András *Júlia* című, megrázó, magával ragadó monodramáját néztük meg.

Másnap **Püski Lajos**, a Zsinat Missziói Bizottságának elnöke tartott reggeli áhítatot. A Dunántúlról érkezett **Vass Edit Szeréna** egyházmegyei missziói előadó szembesített minket a gyülekezetek fokozatos kihalásával. Elmondta, hogy a misszió nem csak a lelkész feladata: laikus missziói munkatársakat is szolgálatba kell állítani! Meg kell jelenni az új lakóparokban, biztosítani kell a folyamatos jelenlétet az eldugott falvakban, a nagyvárosokban, illetve a megyeszékhelyeken új gyülekezeteket kell alapítani.

Érdeklődést váltott ki **Jó András** az MRE külmisziójával foglalkozó előadása. Ő és felesége az Interserve Europe nemzetközi missziós társaság szervezésében Indiában szolgált.

Sugár Tamás lelképásztor (mozgó-) képes beszámolója az izraeli–palesztin megbékélésről, illetve az ottani mindennapi életről szólt. (Engem inkább az állandó konfliktus súlyosságáról, a mindennapi jelenlévő arroganciáról, türelmetlenségről és terrorveszélyről, a megbékélés kilátástalanságáról győzött meg.)

Minden résztvevőt megrendített a Börtönmisszió által megtért bűnözők közvetlen hitvallása, tanúságtétele: ezek az emberek saját személyükben tapasztalták Isten kegyelmét.

Szászfalvi László államtitkár (Egyházi, Nemzetiségi és Civil Kapcsolatokért Fellelős Államtitkárság) ismertette a magyar kormány egyházpolitikáját: az egyház és az iskola, a szórványprogram, valamint a szellemi és testi kenyér – ez a magyar kormány egyházpolitikájának összegzése. Az államtitkár biztatta a résztvevőket, hogy a szórványstratégiával és az egyházi ügyekkel kapcsolatos, az egyházak számára megfelelő radikális ötleteiket mielőbb küldjék el az ő közvetlen címére: **1055 Budapest, Kossuth tér 2–4., e-mail: knfszat@meh.gov.hu**

Batta István

Abara

A hetedik mérföldkő

Az abarai református gyülekezet lelkipásztora, **id. Hranýó Mihály** szeptember 7-én Isten kegyelméből betöltötte 70. életévét. Ez alkalmából a vasárnapi istentiszteletet követően meghítt köszöntésben részesítette őt a gyülekezet.

André János gondnok felidézte a lelkész életútjának jelentősebb állomásait: tanulmányai helyszíneit, kiskövesdi első szolgálati helyét (ahonnan évekig számos környező gyülekezetbe is beszolgált), majd az 1973-as esztendő, amikor is Hra-

nyó Mihály a gyülekezet elénekelt a 134. zsoltárt. Ezt követően a presbitérium értékes ajándékait adták át a lelkésznek, akit köszöntöttek a hittanos gyerekek is: **Halász Viktória** és **Szatmáry Szilveszter** két szép szavallattal kedveskedett.

Az ünnepelt megköszönte a megemlékezést, és hangsúlyozta, hogy köszönettel és hálával Istenének tartozik, aki mind e mai napig szeretetében hordozta. Szolgálatát az Úrban bízva végezte, aki erőt és hitet adott neki, biztatta és kiutat mutatott

a nehéz helyzetekben. Megköszönte a gyülekezetnek, hogy ki tartott mellette, és kérte az Urat, hogy tagjai meg ne restüljenek az imádkozásban, hanem mindig

maradjanak az ő követésében. Befejezőként a következő igével buzdította híveit: „Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját” (Jel 2,10).

Az Úr legyen a gyülekezet őriző pásztora!

Hranýó Mihályné

nyó Mihály elfoglalta jelenlegi szolgálati helyét. Méltatta az ünnepelt eddigi munkásságát, aki felelősséggel hordozta a hívők lelkiükben való gyarapodását és azon fáradozott, hogy az abarai református gyülekezet maradjon méltó elhivatásához. Köszöntését a 261. dicséret szavaival zár-

A lévai egyházközség presbitériuma úgy határozott, hogy az elmúlt száz év megválasztott lelkészei hozzátartozóinak tiszteletbeli gyülekezeti tagságot adományoz. Az elnökség ennek alapján október 9-re és 10-re meghívta az elmúlt évszázadban Léván szolgált lelkészek [Birtha József (1903–1919), Antal Gyula (1925–1938), Czegléd Pál (1938–1960), Szabó Antal (1961–1971), Tömösközy László (1972–1988) és Pásztori Attila (1991–2003)], tanítók és kántorok hozzátartozóit. Nem volt könnyű megtalálni a leszármazottakat, de végül sikerült.

Az első napon a huszonöt vendég megismerkedhetett a lévai gyülekezet történetével és a közösség fontos emlékhelyeivel (parókiái, templomai helyével és történetével, iskolái sorsával és a bérház épületének történetével). Az alkalomra egy kiállítás is készült a templomban, amely bemutatta a lelkészeket, családjukat és a gyülekezetben végzett szolgálataikat. A délelőtti séta alatt megtekintették az 1788-ban épített templomunkat, a Kálvin-udvar bérházat. Utunk a gimnázium felé folytatódott, ahol **Kluch János** igazgató fogadott bennünket (a lévai reformátusoknak már 1619-ben is volt gimnáziumuk, és most is iskolafenntartó küldetést tölt be a maroknyi gyülekezet), majd **Andruska Csilla**, a helyi alapiskola igazgatója vezetett végig az intézményen.

Akik Léván járnak, azok feltétlenül tegyenek egy rövid sétát a temetőben! Mi emlékezni és koszorúzni mentünk a gesztenyefák övezte hangulatos temető kertbe: volt lelkészeink, Antal Gyula és Tömösközy László felújított, impozáns síremlékét, dr. Kersék János gondnok (1907–1927) sírját és a millecentenáriumi emlékművet. Utunk végén az egyházközség szőlőjében a helyiek vendégszeretete és sok finomság várt bennünket.

Vasárnap az istentiszteleten megemlékeztünk a beiktatott lelkészeink szolgálatáról, küldetéséről. Az ígét **Kassai Gyula** jelenlegi lévai lelkész hirdette az *Ez 3,10–17* alapján, aki elmondta, hogy a mindenkori lelkész nem egyedül, hanem a gyülekezettel együtt szolgál, és csak az a szolgálat maradandó és erős, melyet Isten hív el, táplál és erősít meg. Az ígéhirdetést követően a korábban szolgáló lelkészek bemutatására került sor. Birtha József idejében sorra alakultak a református egyletek, újságja és nyomdája lett a gyülekezetnek, amely iskolát vett és újított fel, bérházat épített. Antal Gyula nemcsak lelkészként, hanem közéleti szereplőként is kiemelkedő személyisége lett Léva törté-

Léva

Az összetartozás és a hűség napja

netének, hiszen a város bírájává is megválasztották. Czegléd Pál esperes történész, valamint jogi képességekkel megáldott, igazi lelki ember volt, aki minden korosztályt képes volt megszólítani; megírta a gyülekezet történetét is. Szabó Antal püspökhelyettes már segédlelkészként is

Léván szolgált Czegléd Pál mellett, majd továbbvitte mestere küldetését: még nyugdíjas éveiben is a gyülekezet szellemi atyja tudott lenni. Tömösközy László esperes a diktatúra nehéz éveiben – a parókia elvesztése ellenére – erős hitének és nyugalmat árasztó kintartásának köszönhetően a rendszerváltásig tartást adott közösségünknek. Pásztori Attila erdélyi lelkész a rendszerváltás után került Lévára, és elévülhetetlen érdeme, hogy egyházközségünk felismerte a lehetőséget arra, hogy magyar egyházi gimnáziumot alapítson.

Annak is örülhettünk, hogy meghívhatuk az 1945 előtti elemi iskolában tanító Dóka Sándor kántortanító leányát, aki

A lelkész házaspár és Göbő Sándor az új táblánál

1947-ben szüleivel együtt élhette meg a gyászos kitelepítés borzalmaival, akárcsak **Kalocsay Ferencet**, aki 1944–47 között volt kántorunk és az ifjúsági vegyes kar karnagya. A bemutatást követően a gyülekezet elnöksége átadta a leszármazottaknak a tiszteletbeli tagságról szóló oklevelet és a gyülekezet újonnan indított lapját, a Lévai Óráló bemutatkozó számát.

Az ünnepi istentiszteletet **Kalocsay Márta** orgonaművész orgonajátéka, **Dál-**

noky Annamária éneke, **Szegényné Andruska Csilla** szavalata és a helyi énekkar fellépése gazdagította.

A templomból kilépve az erre az alkalomra készített parkérsz átadására került sor, amelynek egyik ékessége a felsőpéli **Nagy Mátyás** fafaragó által készített in-

formációs tábla átadása volt. A tábla fából készült, három oszlopa van és két hirdető része, és magán hordozza a református és magyar népi hagyomány ismert szimbólumait. Az első táblán a lévai gyülekezet rövid története olvasható, míg a másikon a gyülekezeti élet aktualitásai kapnak majd helyet. Ennek a táblának missziói szerepe is van, hisz sokan nem tudják, hogy városunk központjában egy magyar református közösség él, amely ősei hitébe kapaszkodva hirdeti magyar nyelven Krisztus dicsőségét már 419 éve. A templom cintermében is elhelyeztünk egy táblát, amely feldolgozza a gyülekezet teljes történetét. A szöveget Kassai Gyula lelkész, a grafikai elrendezést **Göbő Sándor** pedagógus készítette, aki az átadást követően gitárral énekelve tette emlékezetessé a délelőttöt.

Az istentisztelet után a hontvarsányi gyülekezet Árpád-kori templomába látogattunk el, ahova elkísért bennünket **Sándor Károly** nyugalomba vonult lelkész is, majd az ottani református temetőben megkoszorúztuk Juhász József volt hontvarsányi lelkész családi sírját. A díszében **Kassainé Mártha Tímea** lelkész nő szolt a jelenlévőkhez.

Bebizonyítottuk, hogy a lévai református közösségnek van ereje és jövője, mert ismeri ősei útját és kész áldozatot hozni a holnapért. Legyünk hűségesek és összetartóak mindenkor, adjon a megtartó Isten ehhez áldást és bölcsességet! Soli Deo gloria!

–kgy–

Ötödik alkalommal szervezte meg a Bátorkeszi Református Egyházközség presbitériuma és az Alap Polgári Társulás a község szülöttjéről, a veszprémi gályarab prédikátorról elnevezett Bátorkeszi István Napokat.

A nyolcnapos rendezvénysorozat október 23-án egyházmegyei konfirmandustalálkozóval kezdődött, melyen több mint nyolcvan vettek részt. **Tatár István** kis-újfalui lelkipásztor, egyházmegyei missziói előadó játékos ismerkedőt vezetett, majd **Senkár Szabina** Firesz-munkatárs rajzos áhítatot tartott. A komáromi református ifjúsági színjátszó kör tagjai Cseri Kálmán műve alapján adták elő az *Álom vagy valóság* című színdarabot, amit csoportos beszélgetések követtek. Ebéd után játékokkal folytatódott a találkozó a parókia udvarán és a templomkertben **Erdélyi Zoltán** perbeti lelkész irányításával.

Délután ünnepi istentisztelet volt, melyen ígét hirdetett **Géresi Róbert** püspök-helyettes; fellépett a Firesz Cantate Domino kórusa **Süll Kinga** karnagy vezetésével. A Firesz múltjáról és jelenéről **Molnár Árpád** missziói tanácsos, a Firesz elnöke számolt be. Majd **Czinke Zsolt** helybeli lelkipásztor, a Firesz országos vezetőségi tagja és **Szenczi Andor** gondnok *Álomból valóság* címmel arról számoltak be, hogy hogyan alakult át az egykori református iskola Firesz-központtá. A több mint 80 ezer eurós beruházást alig két év alatt valósította meg a gyülekezet, nem kis áldozatvállalás és hatalmas összefogás révén. Ünnepi köszöntőt mondott **Répás Zsuzsanna**, a budapesti Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkára, tolmácsolva az anyaországok köszöntését és jókívánásait, kiemelve a nemzeti egység fontosságát, emlékeztetve október 23-a üzenetére. Az ünnepi együttlét a Bátorkeszi István gályarab prédikátor emlékére állított dombormű megkoszorúzásával folytatódott, melyen a bátorkeszi református kórus szolgált **Szalay Katalin** karnagy vezetésével. Utána Molnár Árpád és Czinke Zsolt átadták rendeltetésének a Fireszke Gyermekek-, Ifjúsági és Konferenciaközpontot, majd estig tartó szertevendégséggel zárult a nap.

Az átalakított iskolaépület bejárata

Bátorkeszi

V. BÁTORKESZI ISTVÁN NAPOK

Október 24-én, a vasárnapi ünnepi istentiszteleten **Erdélyi Géza**, egyházközség tiszteletbeli püspöke szolgált igehirdetéssel, melynek keretében a gyülekezet – nyolcvanadik születésnapja alkalmából – köszöntötte a tíz éve nyugalomba vonult lelkipásztort, **Nagy Bélát**. Megható volt az egykori lelkipásztor visszaemlékezése a 36 esztendőn át végzett szolgálataira. Az ajándékok átadása és a jókívánások elhangzása után a presbitérium tagjai ünnepi ebédet vettek részt egykori és jelenlegi lelkipásztoraikkal.

Molnár Árpád (balra) és Czinke Zsolt a szalagátvágás pillanatában. (Kis Lukács felvételei)

Október 25-én **Czinke Tímea** lelkész jóvoltából vetítéssel és szeretetvendégséggel egybekötött rendhagyó hittanórákra került sor az új központban a Kováts József Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola tanulói számára. Este ugyanitt vetítették le **Antala Zsuzsanna** és **Somogyi Alfréd** *Én népem* című dokumentumfilmjét, amely a gömri reformátusságról szól. Utána kötetlen beszélgetés következett a rendezővel.

Október 26-án **Pintér Béla** két koncertet adott a református templomban: előbb a helybeli óvodások és az alapiskola alsó

A központátadás további szem- és fültanúi

tagozatos tanulói, valamint a martosi református alapiskola tanulói számára, majd a felső tagozatosok és a magán szaktanintézet és kereskedelmi akadémia diákjai számára. Külön örömet jelentett, hogy egy délelőtti leforgása alatt két alkalom-

mal is megtelt a templom, amikor is a zene biznyságtételén át hangzott az Istenről szóló üzenet.

Október 27-én a Fireszke-központban **Szénási Szilárd** martosi lelkipásztor *Kiben hisznek az amerikai sztárok?* címmel tartott izgalmas előadást a magán kereskedelmi akadémia diákjai számára. Október 27-e és 29-e között esténként evangélicációs istentiszteletekre került sor **Vámos Béla** felsőpatonyi lelkipásztor, a pozsonyi egyházmegye missziói előadója szolgálatával, aki Sámuel első könyve alapján *Győzelem az óriások felett* címmel evangelizált.

Október 31-én úrvacsorával egybekötött istentiszteleten az új borért adtunk hálát, majd megkoszorúztuk a Kálvin-domborművet. Este a reformáció alkalmából ígét hirdetett **Niederhoffer Zoltán** veszprémi lelkipásztor, valamint koncertet adott a gyülekezet kórusa.

Kedves meglepetést jelentett az istentisztelet vége, amikor is

Udvardy Tibor és **Szenczi Andor** gondnokok szavai után **Dolnik Judit** szavallattal, **Szalay Katalin** egy rövid visszatekintéssel, **Holop Szilvia** és leánya, **Céilia** egy kis ajándékkal köszöntötte a gyülekezetben éppen tíz esztendeje szolgáló lelkész házaspárt. A gondnokok hálattal szívtel szölk az elmúlt évtizedről és azokról a közös szolgálatokról, melyeket az Úr jóvoltából sikerült megvalósítani, majd átadták a gyülekezet ajándékát, amit a lelkész házaspár meghatódva köszönt meg. A nemzeti fohász eléneklése után a templomkertben fejeződött be az V. Bátorkeszi István

Napok, mégpedig a meghurcolt és kitelepített bátorkeszi magyar családok emlékére állított kopjafa megkoszorúzásával és a Szózat eléneklésével.

Több mint egy hétig tartott tartalmas, közösséget erősítő, hitet mé-

lyítő alkalmakkal, melyeken minden korosztály megtalálhatta a magának valót és épülhetett mindannyiunk örömére és Isten dicsőségére.

Cz. Zs.

(Befejezés az 1. oldalról)

Alexandra, Mikos Tamás, Molnár Mónika, Mudi Róbert, Pogány Krisztina, Vajda Zsófia és Vevericza Zsuzsanna), akiktől az esküt Géresi Róbert vette ki. Kézráttétellel való megáldásukat a püspök és az esperesek végezték, oklevelüket **Szabó Annamária**, a Diakóniai Központ igazgatója nyújtotta át. Utána **Fekete Vince** főgondnok intette a felszentelt diakónusokat, hogy jó példával járjanak elől, és kérte Isten segítségét egész életükre.

Wolfgang Wagenfeld, a tanfolyamot 17 ezer euróval támogató Diakonisches Werk ügyvezetője beszédében rámutatott,

Fruktus István Levente (balra) és Hézszer Gábor, a diakóniai tanfolyam vezetői

hogy az ünnepi esemény előzménye abban keresendő, hogy 2006-ban jelen volt egy rimaszombati lelkesítőrekeztelen, majd utána egyházkunk teológusai Fazekas László vezetésével Németországba látogattak, hogy tapasztalatokat szerezzenek.

A zsinati ülés másnap a hanvai Diakóniai Központban számbavétellel, a határozatképesség megállapításával és a napirend elfogadásával folytatódott. A zsinati képviselők hitelesnek találták és jóvá-

Rimaszombat–Hanva

Diakónusszentelés a zsinati ülésen

hagyták az előző ülés jegyzőkönyvét, majd meghallgatták Fazekas László püspöknek a 2009. évről szóló jelentését,

Fazekas László püspök a jelentését olvassa, mellette Fekete Vince főgondnok

amit – a szokásos észrevételek megtétele mellett – egyhangúan elfogadtak. Ugyancsak elfogadták a zsinati képviselők a diakóniai jelentést, amit Szabó Annamária

munka, hogy jól működő diakóniai struktúrája legyen egyházunknak. (Azt, hogy egyházunk komolyan igyekszik kezelni a diakónia ügyét, bizonyítja az a tény is, hogy az előző napi istentisztelet perselypénze az újabb diakónusok képzését fogja szolgálni.) A Zsinat egyhangúan elfogadta a Diakóniai Központ öt éves munkatervét is, és **Mária Meňkyová**, **Porubán Ferenc** és **Ujlaki Ferenc** személyében újraválasztotta a felügyelőtanácsának a tagjait.

A Zsinat napirendjén szerepelt egy törvénytervezet, mégpedig az egyes egyházi szertartások végzéséről szóló törvény vitája is. A számtalan érzékeny pontot tartalmazó tervezet vitáját hosszas tárgyalás után a Zsinat végül felfüggesztette. A Közalapról szóló 1/2009-es számú törvény két

A zsinati képviselők tárgyalás közben. (A szerző felvételei)

terjesztett elő. A jelentés vitája közben szót kapott Wolfgang Wagenfeld is, aki úgy látja, jó irányban halad a diakóniai

bekezdését – első olvasatban – módosította. Az egyik módosítás azt célozza, hogy az egyházközségek a járulékaikat az egyházmegyék útján fizessék be, a másik bekezdésben pedig a Közalap kuratóriumát kiegészítették az egyházmegyék egy-egy küldöttjével. (A módosítások csak a második olvasat elfogadása után válhatnak hatályossá.)

Körtvélyes

Gondnoki csendesnap

Október 24-én gondnoki csendesnapra került sor a körtvélyesi gyülekezetben. Meghallgathattuk **Kusnyír László** mérai lelkipásztor, a szomszédos abaúji egyházmegye főjegyzőjét, aki az igehirdetési szolgálatot a *Jel 20,7–15* alapján végezte. A templomi istentisztelet után átvonultunk a kultúrházba, ahol három tartalmas elő-

adást és útmutatást hallgathattunk meg. Elsőként **Orémus Zoltán**, az abaúj-tornai egyházmegye esperese az elveszett juh és a jó pásztor példázatán keresztül vázolta fel a misszió éve kapcsán a pásztori lelkülettel végzendő szolgálat legfontosabb ismerveit. Utána **Molnár Sándor** zsinati főtanácsos ismertette az adminisztrációs feladatokat és a velük járó kötelezettségeket. **Kollár Erika**, a Zsinati Elnökség könyvelője pedig felvázolta a pénztárkönyvek pontos vezetésének módját, és egyben válaszolt az érdeklődők kérdéseire.

Az alkalom perselypénze (254 euró) a vörösiszap-katasztrófa károsultjainak megsegítésére lett felajánlva.

Varga Zoltán

Wolfgang Wagenfeld (balra) és Rákos Loránt zsinati tanácsos mint tolmács

Az ondava-hernádi egyházmegye kérésére törvényértelmezést is végzett a Zsinat: a Közalapról szóló 1/2009-es számú törvény 4. § (1) és (4) bekezdését úgy értelmezte, hogy az ingatlan bérbeadásából származó bevétel alatt bruttó, azaz adózás előtti bevétel értendő.

–akb–

Presbiteri konferencia. Október 3-án a komáromi egyházmegye presbiteri konferenciájának Hetény adott otthont. Az igehirdetés szolgálatát Fazekas László püspök végezte.

Ebédmeghívás. Október 5-én Iveta Radíčová miniszterelnök a regisztrált egyházak és vallási közösségek vezetőit ebédmeghívással tisztelte meg, amit Fazekas László püspök is elfogadott.

Templomfelújítás. Október 9-én Fazekas László püspök hirdette Isten ígését azon a hálaadó istentiszteleten, melyet a bátkai gyülekezet a temploma felújításáért tartott.

Jubileumi hálaadás. Október 10-én a bánóci gyülekezet megalakulása 400. és temploma felszentelése 140. évfordulója, valamint az új parókia felszentelése alkalmából tartott hálaadó istentiszteleten Fazekas László püspök szolgált igehirdetéssel.

SZEÖT. Október 11-én Pozsonyban ülésezett a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa Igazgatótanácsa. Az ülésen

egyházunkat Fazekas László püspök képviselte.

GAW. Október 13-a és 26-a között az európai és brazíliai Gustav-Adolf-segélyszervezetek és a velük együttműködő segélyszervezetek munkacsoportja konferenciát tartott Braziliában, amelyen egyházunkat Fazekas László püspök képviselte. A résztvevők jelen voltak a Brazíliai Evangélikus Egyház zsinati ülésén is, és meglátogattak néhány gyülekezetet São Paulóban és környékén.

Kitüntetés. Schmitt Pál köztársasági elnök – Orbán Viktor miniszterelnök előterjesztésére – az 1956-os forradalom és szabadságharc 54. évfordulója alkalmából a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét adományozta és adta át október 22-én a parlament kupolatermében Erdélyi Gézának, egyházunk nyugalmazott püspökének az SZRKE hitéleti tevékenysége, az egyetemes magyar reformátusság összefogása, valamint a Selye János Egyetem megalakítása és működése érdekében végzett munkássága elismeréseként.

Ökumenikus tanácsok találkozója. Október 27-én Budapesten tanácskozott a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa. A résztvevők megegyeztek abban, hogy a jövő évi imahétén egy-egy képviselőjük a másik országban szolgál, és deklarálták, hogy figyelemmel kísérik a szlovák államnyelvtörvénnyel és a magyar kettős állampolgársággal kapcsolatos fejleményeket.

Ünnepség. A Dieter Brandes lelkipásztor, a Foundation Reconciliation in South

Ösztöndíj

A Gustav-Adolf-Werk német segélyszervezet ösztöndíjpályázati felhívást hirdetett meg a következő akadémiai évre a Lipcsei Egyetem Teológiai Karára, melynek címzettjei teológiai hallgatók, illetve lelkészek. Az érdeklődők további információkhoz a Zsinati Irodán juthatnak, a jelentkezési határidő: 2010. december 17.

*Az adventi időszak
várakozásteli és a karácsonyi
ünnep beképzéses megélését
kívánjuk
minden kedves Olvasónknak
és Munkatársunknak.
A szerkesztőség*

East Europe igazgatója nyugdíjba vonulása alkalmából október 30-án Bécsben megszervezett ünnepségen Fazekas László és Erdélyi Géza nyugalmazott püspök volt jelen egyházunk képviselőként.

Jubileum. November 7-én Zsarnón hálaadó istentisztelet volt a templom építésének 200. évfordulója alkalmából. Igét hirdetett Fazekas László püspök.

Adventi családi délután. A Firesz Duna-Mente fiataljai sok szeretettel meghívják mindenkit egy közös adventi családi délutánra, amelyre december 18-án 15 órai kezdettel kerül sor a nagymgyeri református templomban.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

December 12-én, advent harmadik vasárnapján 8.05-kor a Világosság című egyházi műsor református adásában Partiné Szaszák Katalin szeszta beosztott lelkipásztor szól a hallgatókhoz.

December 26-án, karácsony második ünnepén 8.05-kor a Világosságban Somogyi Alfréd apácaszakállasi lelkipásztor szól a hallgatókhoz.

Január 2-án, az új év első vasárnapján 8.05-kor a Világosságban Vámos Béla felsőpatonyi lelkipásztor osztja meg gondolatait a hallgatókkal.

Január 16-án 8.05-kor a Világosságban Szuhay György kortvélyesi lelkipásztor igehirdetésének a témája: a tizedik csapás után Izrael elindul Egyiptomból, s ezzel kezdetét veszi egy hosszú és küzdelmes út.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László
Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.
Előfizetési díj: egy évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:
930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk
Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09

Előfizetőink figyelmébe

Lapunk zökkenőmentes megjelentetése és januári öszpéldányszáma pontos meghatározhatósága érdekében tisztelettel kérjük a gyülekezetek lelkipásztorait, gondnokait és iratterjesztőit, akárcsak egyéni előfizetőinket, hogy legkésőbb **december 20-ig** jelezzék a szerkesztőségnek az impresszumban megadott elérhetőségei bármelyikén, amennyiben módosul a jövő évre előfizetendő példányok száma.

Akik a fenti időpontig nem jeleznek változást, azt vállalják, hogy a Kálvinista Szemlét 2011-re ugyanannyi példányban fizetik elő, mint idén. Tehát az előfizetés folyamatos, akinél nincs semmilyen változás, nem kell megújítania.

Lapunk éves előfizetési díja változatlanul **4,20 euró**. Kérjük, az előfizetési díjat majd csak januárban azzal a pénzesutalvánnyal térítsék meg, amit a januári számmal együtt küldünk.

Kérjük azon gyülekezeteket, amelyek a lapunk mellékleteként megjelenő Bibliaolvasó vezérfonalakon kívül további példányokat szottak igényelni a szerkesztőségtől, hogy rendelésüket mihamarabb adják le. A falcolt Bibliaolvasó vezérfonal 2011 ára **17 cent**.

A szerkesztőség